

Briuselis, 2007 m. kovo 29 d. (04.04)
(OR. de)

SN 2151/07

PIRMININKAUJANČIOS
VALSTYBĖS NARĖS
PATEIKTAS VERTIMAS

Dr. Angela Merkel, Vokietijos Federacinės Respublikos Kanclerės ir Europos Vadovų Tarybos pirmininkės kalba oficialioje ceremonijoje, skirtoje Romos Sutarčių pasirašymo 50-ies metų sukakčiai pažymėti

Gerbiamieji Prezidentai, Ministrai Pirmininkai, Jūsų Ekscelencijos, ponios ir ponai,

Šiandien mes švenčiame Romos Sutarčių pasirašymo 50-ies metų sukaktį. Vieta, kurioje mes šiandien susirinkome, pasižymi ypatinga simboline verte. Sukaktį mes švenčiame Berlyne. Mieste, kurį prieš 18 metų skyrė siena, spygliuota viela, kareiviai, kuriems įsakyta šaudyti. Mieste, kuriame žmonės už siekį ištrūkti į laisvę sumokėdavo gyvybę.

Aš užaugau šiame mieste, Vokietijos Demokratinėje Respublikoje. Kai buvo sudarytos Romos Sutartys, man tebuvo treji. Buvau septynerių, kai buvo pastatyta siena. Ji taip pat išskyrė ir mano šeimą. Netikėjau, kad į vakarus galėsiu keliauti anksčiau, nei sulaukusi pensijinio amžiaus. Vos už kelių metrų nuo čia buvo ta vieta, kur baigdavosi visi mano pasivaikščiøjimai. Tačiau vis dėlto siena griuvo. Man tai buvo svarbi asmeninė patirtis: supratau, kad niekas neprivalo likti taip, kaip yra.

Tai teikia didelę viltį žmonėms, kurie negali susitaikyti su neteisybe mūsų pasaulyje. Beje, tai taip pat teikia didelę viltį visiems Europos gyventojams, kurie vis dar kenčia priespaudą – kaip Baltarusijos žmonės. Šiandien mes švenčiame jų nepriklausomybės dieną. Šiandien mintimis mes su jais ir mūsų žinia jiems yra: žmogaus teisės nedalomos! Europa su jumis!

Ponios ir ponai, šią sukaktį šiandien švęsti ne kitur, o būtent Berlyne mes galime todėl, kad prieš pusę amžiaus keletas Europos politinių lyderių ėmėsi kurti Europos taikos projektą, apie kokį iki tol niekas nebuvo girdėjęs.

Pripažinkime: 50 Romos Sutarčių metų istorijos požiūriu yra, vargu, ar daugiau nei akimirka. Ar ji tęsis ilgiau, ar 2057 m. kovo 25 d. Romos Sutarčių šimtmetis bus švenčiamas taikos ir laisvės Europoje, kurioje įtvirtina demokratija ir teisinė valstybė? Šito nežinome.

Nei vienos iš išvardytų vertybių negalima laikyti savaime suprantama. Jas būtina nuolat stiprinti ir iš naujo apginti. Sąstingis reiškia regresą. Pasitikėjimui sukurti reikia dešimtmečių. O jį prarasti galima per vieną naktį. Bet kokia nesantaika greitai sutrikdytų Europos pusiausvyrą – greičiau nei kai kuriems gali atrodyti. Trumpai tariant, reikia siekti Europos susivienijimo ir nuolat jį užtvirtinti. Tai yra mūsų ateities misijos gairės. Tokia yra pagrindinė mūsų šiandienos šventės idėja.

Žinoma, šiandienos pasaulis skiriasi nuo pasaulio prieš 50 metų. Nuo šešių narių steigėjų išaugta iki 27 valstybių narių. Tai, kas prasidėjo nuo muitinės tarifų panaikinimo, išsivystė į bendrą valiutą. Anksčiau pasaulyje dominavo du blokai, šiandien yra keletas skirtingų galios centrų.

Tokiame pasaulyje turime vis iš naujo klausti, kas vienija Europą ir šiame amžiuje, kokia mūsų tapatybės esmė. Mano atsakymas yra aiškus. Europos tapatybės šaltinis – mūsų bendros, pamatinės vertybės. Tai jos vienija Europą.

Nepamirškime, kad ištisus šimtmečius Europa tebuvo idėja, ne daugiau nei taikos ir supratimo viltis. Šiandien mes, Europos piliečiai, žinome, kad ta viltis išsipildė.

Ji išsipildė, nes Europos steigėjų mąstymas gerokai peržengė jų kartos ribas. Jų mąstymas gerokai pralenkė ir jų laikmetį. Jų mintys anaipol neapsiribojo tik ekonominėmis laisvėmis.

Treji metai prieš Po Romos Sutarčių pasirašymą nesėkmė buvo ištikusi Europos gynybos bendriją. Tačiau tai nereiškė Europos pabaigos. Nepaisant patirto nusivylimo, Europos bendrijos steigimo sutarties preambulė buvo pradėta ryžtingu pareiškimu: „sukurti glaudesnės Europos tautų sąjungos pamatus...“.

Europos steigėjai suprato, kad ilgainiui nebus įmanoma atskirti ekonomikos ir politikos.

Penkiasdešimt Romos Sutarčių metų – man tai, trumpai tariant, yra svajonės išsipildymas!

Ši svajonė galėjo išsipildyti todėl, kad mes, Europos piliečiai, per pastaruosius 50 metų išmokome kuo geriau pasiremti savo tapatybėmis ir skirtingomis tradicijomis, gyvybinga mūsų kalbų, kultūrų ir regionų įvairove.

Ši svajonė galėjo išsipildyti, nes pasiklojome savybe, iš kurios mano manymu kyla tikroji Europos dvasia, ir kurios dėka galėjo atsirasti Romos Sutartys.

Ši savybė – tai tolerancija. Kad jos išmoktume, prireikė šimtmečių. Kelyje tolerancijos link patyrėme didelių sukrėtimų. Vieni kitus persekiojome ir naikino. Niokojome gimtąją žemę. Kėlėme pavojų tam, kas mums šventa. Nuo blogiausio neapykantos, niokojimo ir naikinimo laikotarpio mūsų neskiria net viena karta.

Tačiau šiandien, ponios ir ponai, mes gyvename kartu taip, kaip niekada anksčiau nebuvo įmanoma gyventi.

Kiekviena valstybė narė padėjo suvienyti Europą ir sustiprinti demokratiją bei teisinę valstybę. Centrinės ir Rytų Europos tautų laisvės troškimo dėka nenatūralus Europos padalinimas dabar jau liko praeityje.

Kaip jau minėjau, šiandien tarp mūsų yra vienas iš 1957 m. Romos Sutarčių signatarų – Maurice Faure. Šiandien, praėjus lygiai 50 metų, mes galime patikinti Maurice Faure ir jo kolegas, remdamiesi Berlyno deklaracijos žodžiais, kad „Europos Sąjungoje mes drauge gyvename ir veikiame kaip niekur kitur. Laimei, mes, Europos Sąjungos pilietės ir piliečiai, susivienijome.“

Laimei, susivienijome – kaip galime išsaugoti, sustiprinti ir sutvirtinti tai, ką pasiekėme, kad mūsų pasiekimas atlaikytų dar mažiausiai 50 metų išbandymą?

Manau, kad tai galime pasiekti remdamiesi žmogaus didžiausiu privalumu – laisvės galia, visomis laisvės apraiškomis: laisve nevaržomai reikšti savo nuomonę, net jei ji nepatinka kitiems, laisve tikėti ar netikėti, laisve įsisteigti įmones, menininkų laisve kurti meną savo nuožiūra, asmens laisve prisiimti atsakomybę už visą bendruomenę.

Kai pasitikime laisvės galia, mes pasitikime žmogumi. Žmogus yra aukščiausia vertybė. Jo orumas neliečiamas. Norėčiau išsakyti asmeninį pastebėjimą – manyčiau, kad šis požiūris į žmogų yra judėjimo-krikščioniško Europos paveldo dalis. Ši žmogaus laisvės ir orumo idėja jau buvo netiesiogiai išreikšta Europos anglių ir plieno bendrijoje, įsteigtoje prieš pasirašant Romos Sutartis. 1957 m. pasirašydamos Romos Sutartis pirmą kartą Europos istorijoje Europos tautos susibūrė savo noru, siekdamos sukurti bendrą projektą, remdamosi bendromis taisyklėmis.

Todėl šiandien Berlyne mes galime dar kartą patvirtinti savo įsipareigojimą Europai, kurioje visoms valstybėms narėms – didelėms ir mažoms, senoms ir naujoms – suteikiamos lygios teisės. Atskirai kiekviena Europos šalis yra per silpna sėkmingai spręsti globalinius iššūkius, su kuriais mes susiduriame. Todėl tegali būti vienas sprendimas: mes turime veikti ne atskirai, o kartu, suvienytoje Europoje.

Globalizacijos amžiuje vienas dalykas darosi vis akivaizdesnis: apsisprendimas remti Europą taip pat yra sprendimas dėl tam tikro gyvenimo būdo. Juo mes renkamės Europos gyvenimo modelį. Pagal šį modelį suderinama ekonominė sėkmė ir socialinė atsakomybė. Tik kartu galime toliau ateityje išsaugoti Europos visuomenės idealą. Tik kartu mes galime užtikrinti ekonominius ir socialinius standartus ir tarptautiniu lygiu.

Nes nereikėtų savęs apgaudinėti: pasaulis Europos nelauks. Kiti pasaulio regionai vystosi kvapą gniaužiančiu greičiu. Todėl Europai visų pirma reikia vieno dalyko: dinamiškumo. Nes be dinamiškumo Europoje negali būti gerovės. Jei Europa nebus dinamiška, joje bus mažiau solidarumo. Dinamiška Europa – tai dinamiško augimo Europa. Kuri kuria darbo vietas. Kurioje suteikiamas atpildas už darbą. Kuri padės pažaboti biurokratiją. Taip sutvirtinami Europos privalumai. Šie privalumai – tai Europos piliečių žinios ir sugebėjimai švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse. Tai yra augimo, užimtumo ir socialinės sanglaudos pagrindas.

Europa taip pat turi pirmauti atsinaujinančiųjų energijos išteklių, energijos vartojimo efektyvumo ir mūsų klimato apsaugos srityje. Kovo mėn. pradžioje Europos Vadovų Taryboje mes priėmėme šiems klausimams skirtą veiksmų planą. Norime prisidėti kovojant su klimato kaitos globaline grėsme. Tačiau tam mums reikia sąjungininkų visame pasaulyje. Ateityje Europai dėl globalizacijos bet kokių atveju teks atlaikyti išorės įtaką.

Todėl Europos bendra užsienio ir saugumo politika yra gyvybiškai svarbi. Tačiau, be abejo, ši politika neturi būti izoliuota, o grindžiama bendradarbiavimu su partneriais už Europos ribų. Aš esu tvirtai įsitikinusi, kad Europa yra ir bus suinteresuota palaikyti draugiškus ryšius su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis ir stipria NATO. Tai neprieštarauja Europos bendradarbiavimo stiprinimui. Veikiausiai tai yra kita to paties medalio pusė.

Lygiai taip pat mums svarbi visapusiška strateginė partnerystė su Rusija. Strateginė partnerystė su Rusija ir transatlantinis aljansas vienas kitam neprieštarauja, o papildo vienas kitą. Juk pati Europa išplėtojo šiuolaikinę integracijos suvokimą: institucinių struktūrų sąveika vietoj priešiško mąstymo, ašių formavimo ir izoliuotos politikos. Europa niekada neturi pati skaldyti ar leisti skaldoma – jokių klausimų.

Tik veikdama išvien Europa galės sėkmingai kovoti su terorizmu, organizuotu nusikalstamumu ir neteisėta imigracija. Tik tuomet mes pajėgsime sėkmingai apginti pilietines laisves ir teises, taip pat kovodami su jų priešininkais. Tik tuomet visam laikui užkirsime kelią rasizmui, antisemitizmui ir ksenofobijai. Tik tuomet mes galėsime siekti, kad konfliktai pasaulyje būtų išspręsti taikiai, o žmonės netaptų karo, terorizmo ir prievartos aukomis, taip pat kad būtų sumažintas skurdas, badas ir tokios ligos kaip AIDS. Mes trokštame skatinti pasaulio laisvę ir vystymąsi.

Berlyno deklaracijoje mes aiškiai pasisakome už tai, kad už Europos Sąjungos sienų ir toliau būtų propaguojama demokratija, stabilumas ir gerovė. Šio įsipareigojimo svarbą sunku deramai įvertinti. Tačiau nesunku patirti jo konkretumą. Pavyzdžiui, tokią dieną kaip šiandien mes taip pat galvojame apie žmones Zimbabvėje ir Darfūre. Ten patiriamos nepakeliamos kančios. Mes norime pasinaudoti proga kreiptis į Sudano Prezidentą O. H. al-Bashirą, kad jis pagaliau imtų laikytis JT rezoliucijų. Turiu atvirai pasakyti: turime pagalvoti apie griežtesnes sankcijas. Tokiu būdu – lygiai taip pat kaip vakar priimdami naujas JT rezoliucijas dėl Irano – mes kartu su mūsų sąjungininkais ir partneriais įsipareigojame prisiimti atsakomybę pasaulio mastu.

Tačiau, gerbiami ponai ir ponios, net šią šventinę progą nereikėtų savęs apgaudinėti: kad galėtume stiprinti Europos gyvenimo modelį ir prisiimti atsakomybę pasaulio mastu, Europa turi būti pajėgi veikti, ir veikti efektyviau nei šiandien. Europos Sąjungos ateitis ir toliau priklausys nuo jos atvirumo ir jos narių valios stiprinti Sąjungos vidaus vystymąsi.

Vidaus struktūros turi būti pritaikytos prie išsiplėtusios 27 valstybių narių Sąjungos. Ką turime dėl to padaryti? Mano atsakymas aiškus: Europos Sąjungai reikia daugiau ir aiškiau apibrėžtų kompetencijų nei dabar – energetikos politikos, užsienio politikos, teisingumo ir vidaus reikalų srityse.

Europos Sąjunga turi aiškiau apibrėžti, už ką yra atsakingos valstybės narės ir už ką yra atsakinga Bendrija. Ji turi susitelkti ties svarbiausiais klausimais ir, kai įmanoma, išsaugoti nacionalinius valstybių narių ypatumus. Ji turi užtikrinti, kad ir su 27 bei daugiau valstybių narių jos institucijos veiks efektyviau, demokratiškiau ir piliečiams labiau suprantamu būdu. Yra dėl ko pasistengti.

Tiesa yra tai, kad tie, kurie tikėjosi, kad praėjus 50 metų po Romos Sutarčių pasirašymo turėsime Konstitucijos sutartį, yra nusivylę. Tačiau tiesa yra ir tai: tiems, kurie tikėjosi, kad Europa suvoks būtinybę stiprinti savo vidinę struktūrą, Berlyno deklaracija žymi tolesnį kelią. Juk mes žinome, kad turime nuolat atnaujinti politinę Europos struktūrą.

Todėl svarbu ir būtina pažymėti: šiandien, čia, Berlyne, praėjus 50 metų nuo Romos Sutarčių pasirašymo, mus vienija tikslas – iki 2009 m. Europos Parlamento rinkimų atnaujinti Europos Sąjungos bendrą pagrindą.

Aš pati stengsiuosi užtikrinti, kad iki pasibaigiant Vokietijos ES pirmininkavimo laikotarpiui tuo tikslu būtų priimtas tvarkaraštis. Tam reikalinga ir jūsų parama. Esu įsitikinusi, kad ne tik Europai, bet ir atskiroms valstybėms narėms bei Europos piliečiams svarbu, kad šis procesas būtų sėkmingai užbaigtas. Jei taip neįvyktų – tai būtų istorinė nesėkmė. Tai, ką nuspręsimė, turės pasekmių – gerų ar blogų – ilgam.

Tačiau, ponios ir ponai, iš tiesų mes neturėtume kalbėti apie nesėkmę. Europa jau daug kartų turėjo įveikti kliūtis. Geriausias to pavyzdys – derybos dėl Sutarčių, kurių 50-ąsias metines mes švenčiame.

Esu skaičiusi, kad vienas derybų delegacijos narys – manau, tai buvo britų diplomatas – yra tuomet pasakęs: „Neįtikėtina, kad ši aptariama sutartis būtų pasirašyta; jei ji būtų pasirašyta, neįtikėtina, kad ji būtų ratifikuota; o jei ji vis dėlto būtų ratifikuota, neturėkime vilčių, kad ji būtų kada nors taikoma“.

Nežinau, gerbiami ponai ir ponios, ką šis derybų dalyvis būtų pasakęs šios dienos proga.

Tačiau taip manančių tuomet buvo ir daugiau. Yra užfiksuota, kad vienas gana žinomas prancūzų politikas tuo metu esą yra pasakęs: „Žinote, sutartys yra lyg mergaitės ir rožės. Jų amžius trumpas.“ Taip, mano gerbiamieji, tas 1957 m. pasodintas rožių krūmas pastebimai išaugo, ir šiandien, tiesa, jau nebe tokia jauna moteris yra net viena iš Berlyno deklaracijos signatarių.

Galiausiai norėčiau pacituoti Belgijos laikraštį *La libre Belgique*, tuo metu apie derybas dėl Romos sutarčių rašiusį: „Vokiečiai yra visi labai svarbūs daktarai ir puikiai organizuoti. Prancūzai yra gerai išauklėti, mėgsta planus ir teorijas. Italai nešioja puikius kaklaraiščius ir kojines ir net statistika jų krašte gali virsti fejerverkais“.

Taip, ponios ir ponai, visa tai esame mes ir dar daug daugiau nei tai. Tai – Europa. Nepatiklumas, prieštaravimai, įvairovė, seni geri stereotipai, tačiau taip pat – drąsa. Europa yra visa tai.

Europa yra daug daugiau nei karvių primilžis ar cheminių medžiagų direktyva. Apsidairykime aplinkui – štai susirinko žmonės iš 27 Europos valstybių. Štai mokiniai ir ERASMUS programos studentai. Štai Europos Sąjungos jaunimo orkestro muzikantai, kurie mums groja diriguojant Vladimirui Ashkenazy.

Kartais susimąstau: dėdami tiek daug pastangų į mūsų bendrą Europos namų išplėtimą ir atnaujinimą, šių statybų įkarštyje galime lengvai užmiršti mūsų atliekamų darbų didumą ir unikalumą.

Juk po visų karų ir daugybės kančių sukūreime kai ką ypatingo. Laimei, mes, Europos Sąjungos piliečiai, susivienijome. Europa yra mūsų bendra ateitis. Tai buvo daugelio kartų svajonė. Mūsų istorija įspėja mus, kad šią sėkmę privalome išsaugoti ateinančioms kartoms.

Ir aš viliosi, kad Europos piliečiai po 50-ties metų galės pasakyti: tuomet, Berlyne, Europa teisingai pasirinko. Tuomet, Berlyne, Europos Sąjunga pasirinko teisingą kelią ateičiai. Galiausiai ji atnaujino savo pamatus tam, kad galėtų pateikti savo indėlį Europai, šiam senam žemynui, ir už jo ribų – šiame kartu dideliame ir mažame pasaulyje.

Kad pasaulis taptų geresnis. Visiems žmonėms. Tai yra mūsų užduotis mūsų ateičiai.

Dėkoju Jums.
